

TERAPIA PEDAGOGICZNA

mgr Hanna Szopińska-Pawełko
terapeutka pedagogiczna, polonistka

mgr Renata Pyryt
terapeutka pedagogiczna, nauczycielka edukacji wczesnoszkolnej

Uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się uczęszczają na zajęcia korekcyjno - kompensacyjne, terapię pedagogiczną. W klasach I-III pracują według autorskiego programu „**Mądra główka**”, zaś w klasach IV-VI realizowany jest Program Edukacyjno - Terapeutyczny „**Ortograffiti**”.

Uczniowie klas VII-VIII doskonalą swoje kompetencje językowe na zajęciach „Przed egzaminem”. Zajęcia odbywają się w gabinecie wyposażonym w liczne pomoce edukacyjne wspomagające terapię pedagogiczną.

Być bliżej dziecka ze specyficznymi problemami i pomagać mu to jedno z głównych zadań naszej szkoły. Staramy się wypełniać je jak najlepiej. Uczestniczyliśmy w wielu edycjach programu *Szkoła przyjazna uczniom z dysleksją* czy *Szkoła na miarę ucznia z dysleksją*. W roku szkolnym 2019/20 otrzymaliśmy certyfikat kolejny raz nadający naszej placówce tytuł **Szkoły na miarę ucznia z dysleksją**.

Wszechstronny rozwój naszych uczniów jest dla nas najważniejszy. W ramach pomocy realizujemy program Polskiego Towarzystwa Dysleksji i Fundacji FLY *Czytamy Razem* polegający na wspólnym, systematycznym i interaktywnym czytaniu wolontariusza z dzieckiem, zaś uczniowie klas czwartych

i piątych należą do *Klubu Ortograffiti*, w ramach którego realizują projekty edukacyjne.

Stwarzamy uczniom możliwość sprawdzenia się i dobrej zabawy poprzez uczestnictwo w *Międzyszkolnym Konkursie Ortograficzne Łamigłówek* oraz *Dyktandzie Rodzinnym*. Angażujemy uczniów w liczne akcje czytelnicze „Poczytaj młodszemu koledze”, obchody Dni Książki oraz Tygodnia Świadomości Dysleksji.

Warto wiedzieć

Dysleksja rozwojowa – specyficzne trudności w czytaniu i pisaniu u dzieci. Jest to syndrom zaburzeń uczenia się czytania (dysleksja) i opanowania poprawnej pisowni (dysortografia), którym często towarzyszy niski poziom graficzny pisma (dysgrafia).

Określenie: **rozwojowa** oznacza, że trudności te występują w wieku rozwojowym, a więc w dzieciństwie, już od początku nauki czytania i pisania. Dysleksja nie wynika z wad wzroku, słuchu ani z zaniedbania środowiskowego czy dydaktycznego. Rozpoznaje się ją tylko w przypadku normy intelektualnej.

Dysleksja – pod tym pojęciem rozumiemy specyficzne trudności w czytaniu (najczęściej występujące współwystępujące z zaburzeniami uczenia się poprawnej pisowni), u których podłoża leżą zaburzenia uwagi, percepcji i pamięci wzrokowej i słuchowej, funkcji językowych oraz ich koordynacji o różnym stopniu i zakresie.

Specyficzne trudności w czytaniu i pisaniu kryjące się pod jedną nazwą dysleksja, przejawiają się w trzech postaciach.

Dysleksja - czyli specyficzne trudności w czytaniu.

dys -> niemożność, brak czegoś, trudność, znaczenie negatywne;

lexis -> słowa lub lego (czasownik) -> czytać

Dysortografia - trudności w opanowaniu poprawnej pisowni, ortografii.

dys -> niemożność, brak czegoś, trudność, znaczenie negatywne;

orthos -> prawidłowy; grapho -> piszę, rysuję

Dysgrafia - opanowaniu poprawnego poziomu graficznego pisma odręcznego.

dys -> niemożność, brak czegoś, trudność, znaczenie negatywne;

grapho -> piszę, rysuję

Dyskalkulia - trudności w uczeniu się matematyki.

dys -> niemożność, brak czegoś, trudność, znaczenie negatywne;

calcolare -> liczyć

Trudności wymienione powyżej mogą występować jednocześnie, lub też w izolacji np. tylko dysgrafia.

Symptomy specyficznych trudności:

- **Wiek niemowlęcy i poniemowlęcy**

– opóźnienie mowy (późniejsze wypowiedzanie pierwszych słów, zdań prostych i złożonych),

– opóźnienie rozwoju ruchowego (mała zręczność manualna, nieporadność w samoobsłudze- np. w myciu rąk, ubieraniu się, zapinaniu ubrań, niechęć do rysowania).

- **Wiek przedszkolny (3-5 lat)**

- mała sprawność ruchowa w zakresie całego ciała (dziecko słabo biega, ma trudności z utrzymaniem równowagi, niezdarne ruchy, nie lubi zabaw ruchowych, z trudem uczy się jeździć na rowerku trzykołowym),
- mała sprawność ruchowa rąk (trudności w zapinaniu guzików, sznurowaniu butów, niechęć do nawlekania koralików, nieprawidłowy chwyt i nacisk narzędzia piszącego na papier),
- słaba koordynacja wzrokowo - ruchowa (niechęć do budowania z klocków, do rysowania),
- opóźniony rozwój lateralizacji (używa na zmianę jednej oraz drugiej ręki),
- zaburzenia rozwoju spostrzegania wzrokowego i pamięci wzrokowej (rysunki bogate treściowo lecz prymitywne w formie, trudności w układaniu obrazków z części, puzzli),
- opóźniony rozwój mowy (nieprawidłowa artykulacja wielu głosek, trudności w wypowiedzianiu wyrazów dłuższych, złożonych, zniekształcanie ich brzmienia).

- **Wiek 6-7 lat**

- obniżona sprawność ruchowa (dziecko słabo biega, skacze, ma trudności z rzucaniem, chwytnościem piłki, trudności z nauką jazdy na nartach),
- trudności w wykonywaniu precyzyjnych ruchów ręki (wiązanie sznurowadeł, używanie widelca, nożyczek),
- opóźniony rozwój lateralizacji,
- opóźniona orientacja w schemacie ciała, wskazywanie kierunku prawo-lewo,
- trudności z odtwarzaniem figur geometrycznych, rysowaniem szlaczeków,
- trudności z wyróżnianiem elementów z całości oraz ich syntetyzowaniem w całość (układanie mozaiki wg wzoru, wyodrębnianie szczegółów różnicujących dwa obrazki),
- trudności w poprawnym używaniu wyrażenia przyimkowych (na, pod, przed, itp.),

- wadliwa wymowa trudnych wyrazów (przestawianie głosek i sylab),
- trudności z zapamiętaniem treści wiersza, piosenki, więcej niż jednego polecenia w tym samym czasie,
- trudności w różnicowaniu głosek podobnych (np. z- s , b- p, k- g), zaburzenia analizy i syntezy sylabowej i głoskowej,
- trudności w orientacji w czasie, określaniu pory dnia i roku,
- trudności w nauce czytania,
- wyrazów.

- **Wiek szkolny klasa 1-3**

- mała sprawność ruchowa całego ciała (np. trudności z nauczeniem się jazdy na dwukołowym rowerze, wrotkach, łyżwach, nartach, niechęć do zabaw ruchowych),
- obniżona sprawność ruchowa rąk, utrzymująca się oburęczność,
- trudności koordynacji czynności reki i oka (brzydko i niechętnie rysuje, pisze, nie mieści się w liniaturze, mocno naciska ołówek czy długopis, szybko się męczy),
- trudności w zapamiętywaniu wierszy, tabliczki mnożenia, sekwencji np. miesięcy, liter w alfabecie,
- wadliwa wymowa, zniekształcanie brzmienia wyrazów złożonych, używanie sformułowań niepoprawnych pod względem gramatycznym,
- trudności z opanowaniem poprawnej pisowni związane z opóźnieniem rozwoju spostrzegania wzrokowego i pamięci wzrokowej (nieumiejętność zapamiętania kształtu rzadziej występujących liter, mylenie liter o podobnym kształcie, popełnianie błędów w przepisywaniu tekstów),
- trudności z opanowaniem poprawnej pisowni związane z opóźnieniem rozwoju spostrzegania słuchowego dźwięków (mylenie liter odpowiadających głoskom o podobnym dźwięku, trudności z zapisywaniem zmiękczeń, nieumiejętność różnicowania a-om,on ę-em,en zniekształcanie zapisu całych wyrazów poprzez opuszczania, dodawanie przestawianie, podwajanie liter i sylab, nasilone trudności podczas pisania ze słuchu),
- trudności w czytaniu i rozumieniu czytanych treści.

- **Wiek szkolny powyżej klasy 4**

- wolne tempo czytania, niechęć do czytania,
- nieprawidłowa pisownia, dominacja błędów ortograficznych,
- trudności w zapamiętaniu wierszy, terminów, nazw, dat, numerów telefonów,
- trudności w przedmiotach szkolnych wymagających dobrej percepcji wzrokowej, przestrzennej i pamięci wzrokowej: geografia- zła orientacja na mapie, geometria- rysunek uproszczony, schematyczny, chemia- łańcuch reakcji chemicznych,
- trudności w przedmiotach szkolnych wymagających dobrej percepcji i pamięci słuchowej dźwięków mowy (nauka języków obcych, biologia- opanowanie terminologii, historia- zapamiętywanie dat, nazw, nazwisk).

Powyższe zestawienie trudności ukazuje zmiany, jakie zachodzą wraz z wiekiem i kształceniem się dziecka. Uwidacznia się wyraźna ich dynamika. Niektóre z zaburzeń ustępują i nie stwierdza się już ich w czytaniu, natomiast utrzymują się trudności w poprawnym pisaniu pod względem ortograficznym i graficznym.

Dekalog dla rodziców dzieci dyslektycznych

Opr.: prof. dr hab. Marta Bogdanowicz

NIE – „nie czyń drugiemu, co Tobie niemiłe”

- Nie traktuj dziecka jak chorego, kalekiego, niezdolnego, złego lub leniwego.
- Nie karz, nie wyśmiewaj dziecka w nadziei, że zmobilizujesz je do pracy.
- Nie łudź się, że dziecko „samo z tego wyrośnie”, „weźmie się w garść” lub, że ktoś je z tego „wyleczy”.
- Nie spodziewaj się, że kłopoty dziecka pozbawionego specjalistycznej pomocy ograniczą się do czytania i pisania i skończą się w młodszych klasach szkoły podstawowej.

- Nie ograniczaj dziecku zajęć pozalekcyjnych, aby miało więcej czasu na naukę, alei nie zwalnij go z systematycznych ćwiczeń.

TAK – „strzeżonego Pan Bóg strzeże”.

- ✓ Staraj się zrozumieć swoje dziecko, jego potrzeby, możliwości i ograniczenia, aby zapobiec trudnościom szkolnym.
- ✓ Spróbuj jak najwcześniej zaobserwować trudności dziecka: na czym polegają i co jest ich przyczyną. Skonsultuj się ze specjalistą (psychologiem, pedagogiem, logopedą).

Aby jak najwcześniej pomóc dziecku:

- ✓ Zaobserwuj w codziennej pracy z dzieckiem, co najskuteczniej mu pomaga,
- ✓ Korzystaj z odpowiedniej literatury i fachowej pomocy nauczyciela – terapeuty,
- ✓ Bądź w stałym kontakcie z nauczycielem i pedagogiem szkolnym.
- ✓ Bądź życzliwym, pogodnym, cierpliwym przewodnikiem i towarzyszem swego dziecka w jego kłopotach szkolnych.
- ✓ Chwal i nagradzaj dziecko nie tyle za efekty jego pracy, ile za włożony w nią wysiłek. Spraw, aby praca z dzieckiem była przyjemna dla was obojga.

ABC ucznia z dysleksją

A – Akceptujcie mnie takiego, jaki jestem, także moją inność.

B – Błędy ortograficzne są moją udręką.

C – Cierpliwość potrzebna jest wszystkim – mnie, rodzicom i nauczycielom.

D – Dysleksja to wielki ciężar! Całe życie będę go dźwigać.

E – Emocje uniemożliwiają mi prezentowanie wiedzy i umiejętności.

F – Frustrację przezwyciężam relaksacją.

G – Gdybym miał wybór, wybrałbym życie bez dysleksji!

H – Humor jest potrzebny, żeby łatwiej żyć z dysleksją.

I – Istotne jest rozwijanie zainteresowań.

J – Jestem w stanie rozpoznać swój styl uczenia się.

K – Koszmarem jest dla mnie głośne czytanie.

L – Lubię uczyć się wielozmysłowo.

Ł – Łatwiej przychodzi mi mówienie niż pisanie.

M – Myślenie pozytywne ułatwia pokonywanie trudności.

N – Nie oczekuję od innych gotowych rozwiązań i podpowiedzi.
O – Oceniajcie, proszę, mój wysiłek i wkład pracy.
P – Potrzebuję więcej czasu na pisanie i czytanie.
R – Relaks pomaga mi w nauce.
S – Sukcesy = większa motywacja i wiara w siebie.
T – Tran pomaga osobom z dysleksją. Łykam codziennie kapsułki z tranem.
U – Uczę się zwykle dłużej niż inni, bardzo mnie to wyczerpuje.
W – Woda to dobry napój podczas uczenia się.
Y – „Yyyyyyy...” – potrzebuję chwili na zastanowienie, by odpowiedzieć na pytanie.
Z – Zdobywam wiedzę, jak przezwyciężyć dysleksję!

Źródło: M. Rożyńska, D. Rożyński (M. Bogdanowicz, A. Adryjanek, M. Rożyńska „Uczeń z dysleksją w domu”)

Przydatne linki:

Polskie Towarzystwo Dysleksji Zarząd Główny <http://www.ptd.edu.pl/>

Stacja Rodzic <https://stacjarodzic.pl/>

Program edukacyjno-terapeutyczny Ortograffiti <https://www.ortograffiti.pl/>
<https://dardysleksji.pl/>

Proponowana literatura:

- Dar dysleksji – Ronald D. Davis, Eldon M. Braun
- Dar uczenia się – Ronald D. Davis, Eldon M. Braun
- Jak pomóc dzieciom dyslektycznym? Poradnik dla nauczycieli i rodziców – Amelia Rentflejš – Kuczyk
- O dysleksji, czyli specyficznych trudnościach w czytaniu i pisaniu – odpowiedzi na pytania rodziców i nauczycieli – M. Bogdanowicz
- Uczeń z dysleksją w domu. Poradnik nie tylko dla rodziców – M. Bogdanowicz, A. Adryjanek, M. Różyńska
- Ryzyko dysleksji. Problem i diagnozowanie – M. Bogdanowicz